

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Českých Budějovicích rozhodl jako soud odvolací v senátě z předsedkyně JUDr. Heleny Papouškové a soudců JUDr. Věry Pavláskové a JUDr. Miloše Šimánka v právní věci žalobců [redacted], nar. [redacted], a [redacted], nar. [redacted], obou bytem v [redacted], [redacted], zastoupených JUDr. Milošem Vondráčkem, advokátem v Českých Budějovicích, nám. Přemysla Otakara II. č. 36, proti žalovanému **TREDIT, s.r.o., se sídlem v Českých Budějovicích, Lidická č. 182, IČO 62502581**, zastoupeného JUDr. Evou Machovou, advokátkou v Českých Budějovicích, Na Sadech 2033/21, o částku 960.918,- Kč s příslušenstvím, o odvolání žalovaného proti rozsudku Okresního soudu v Českých Budějovicích ze dne 9.5.2007, č.j. 12 C 54/2004-314, **t a k t o :**

Rozsudek soudu prvního stupně se ve výroku v odstavci I., v části, v níž bylo žalovanému uloženo zaplatit žalobcům 712.127,50 Kč s příslušenstvím, **p o t v r z u j e** v tom upřesňujícím znění, že žalobci jsou oprávněni společně a nerozdílně, zatímco ve zbývající části **se m ě n í** tak, že **se z a m í t á** žaloba, aby bylo žalovanému uloženo zaplatit žalobcům dalších 248.790,50 Kč s 2% úrokem z prodlení od 7.10.2003 do zaplacení.

Žalovaný je povinen zaplatit České republice na náhradě nákladů řízení před soudy obou stupňů na účet Okresního soudu v Českých Budějovicích částku 11.192,- Kč do tří dnů od právní moci rozsudku.

Žalobci jsou povinni zaplatit společně a nerozdílně na náhradě nákladů řízení před soudy obou stupňů na účet Okresního soudu v Českých Budějovicích částku 3.730,- Kč do tří dnů od právní moci rozsudku.

Žalovaný je povinen zaplatit žalobcům oprávněným společně a nerozdílně na náhradě nákladů řízení před soudy obou stupňů na účet právního zástupce žalobců částku 154.145,50 Kč do tří dnů od právní moci rozsudku.

O d ů v o d n ě n í :

Napadeným rozsudkem okresní soud uložil žalovanému povinnost zaplatit žalobcům částku 960.918,- Kč s 2% úrokem z prodlení ročně od 7.10.2003 do zaplacení. Žalovanému uložil povinnost zaplatit České republice na účet Okresního soudu v Českých Budějovicích na náhradě nákladů řízení částku 14.922,- Kč. Žalovanému uložil zaplatit žalobcům na náhradě nákladů řízení částku 220.141,- Kč k rukám právního zástupce žalobců.

Vyšel ze zjištění, že účastníci uzavřeli dne 17.9.1998 smlouvu o dílo podle § 536 a násl. obchodního zákoníku, jejímž předmětem bylo zhotovení hrubé stavby rodinného domu na pozemku parcela č. [REDAKCE] v katastrálním území [REDAKCE]. Doba plnění byla dohodnuta od 17.9.1998 do 20.12.1998. V článku VI. smlouvy si účastníci sjednali odpovědnost žalovaného za vady díla po dobu 60 měsíců. Cena díla byla dohodnuta ve výši 1.735.673,40 Kč. Dílo žalobci převzali dne 10.5.1999, kdy o tom byl vyhotoven zápis. Za vady a nedodělky tak, jak byly specifikovány v zápise z jednání ze dne 29.4.1999, byla žalobcům poskytnuta sleva ve výši 115.027,- Kč (tato částka je také v zápise z 10.5.1999 uvedena). V roce 2002 žalobci zjistili vady projevující se v poklesu podlah, v praskání dlažby a v trhlinách ve zdivu příček. Přípisy z 23.9.2002, 15.7. a 5.8. 2003 žádali o odstranění vad, přičemž poskytovali žalovanému dodatečné lhůty (podle článku 6.5. smlouvy o dílo byl žalovaný jako zhotovitel povinen začít s odstraňováním vad do 15 dnů od uplatnění reklamace), přípisem ze 6.10.2003 změnili uplatněné právo a na žalovaném požadovali slevu z ceny díla ve výši 948.781,- Kč (868.169,- Kč - náklady na práce nutné na odstranění vad podle znaleckého posudku Ing. Josefa Pfausera z 10.6.2003 vypracovaného na základě žádosti žalobců, za který uvedenému znalci zaplatili částku 12.127,50 Kč, kterou v rámci tohoto řízení na žalovaném také požadují; 80.612,- Kč - náklady na demontáž a zpětnou montáž nábytku). Příčinami vad tak, jak je zjistili soudem ustanovení znalci Ing. Radim Kamba a Ing. Miroslav Řežáb, je pokles násypu mezi základovými pásy nosných zdí domu, neboť žalovaný nepostupoval podle projektové dokumentace (navíc vypracované pouze pro účely stavebního povolení a nikoliv pro realizaci stavby) a použil nevhodný násypný materiál (netříděná stavební suť, výkopy ze základových pásů, recyklovaná cihelná drť), neprovedl dostatečné zhutnění zmíněného materiálu, nevložit KARI síť do podkladového betonu. Hodnota díla s vadami odpovídá částce 693.209,- Kč (hodnota díla bez vad ve výši 1.735.673,40 minus náklady potřebné k odstranění vad díla ve výši 1.042.464,40 Kč odpovídající cenám v prvním pololetí roku 2007). V tomto směru okresní soud vycházel ze znaleckého posudku Ing. Miroslava Řežába, který ve smyslu § 10 odst. 2 zákona č.

36/1967 Sb. využil propočtu odporné konzultantky, specialistky na ceny a rozpočty ve stavebnictví [REDAKCE].

Právně věc soud prvního stupně hodnotil podle § 536 a násl., § 369 obchodního zákoníku. Žalovaný se nezprostil odpovědnosti za vady ve smyslu § 561 obchodního zákoníku. Jeho námitky, že změny učiněné oproti projektové dokumentaci schválil stavební dozor, jímž byl [REDAKCE], nepovažoval uvedený soud za důvodnou, neboť „stavební dozor nebyl oprávněn dávat závazné pokyny k realizaci díla, resp. měnit projektovou dokumentaci, přičemž v řízení nebylo prokázáno, že by změny žalobci odsouhlasili“. Při úvaze o postupu podle výše zmíněných cenových relací prvního pololetí roku 2007 okresní soud vycházel z ustanovení § 154 o.s.ř. Žalovanou částku žalobcům přiznal v plném rozsahu (byť výši slevy podle jeho názoru odpovídala částka 1.042.464,40 Kč) s ohledem na vázanost žalobou ve smyslu § 153 odst. 2 o.s.ř.

Proti tomuto rozsudku se žalovaný odvolal. Namítá, že výsledkem stavebního dozoru [REDAKCE] bylo zjištěno, že záměnu násypového materiálu odsouhlasil. Technický dozor byl „svojí kontrolní činností dle § 44 odst. 3 stavebního zákona odborně nadřazen žalovanému - žalovaný tedy nemohl z titulu své nižší odbornosti vědět o nevhodnosti záměny násypového materiálu ani při vynaložení odborné péče“. Z výpovědi uvedeného svědka bylo dále zjištěno, že „žalobce tuto záměnu materiálu konkludentně odsouhlasil“, a že násypový materiál ztuhněl. Ze znaleckého posudku Ing. Miroslava Řežába vyplynulo, že příčinou poklesu podlah je nejenom nevhodný násypový materiál, ale také i nedostatečná kvalita polystyrenu, která „způsobuje jeho nadměrnou stlačitelnost, která se pak může podílet na příčinách poruch podlahy“. Důkaz „sondou“, kterým by bylo možné zjistit, v jakém poměru se na poklesu podlah podílí položený polystyren a v jakém poměru ta skutečnost, že by bylo podlaží nesprávně ztuhněno“, nebyl soudem prvního stupně připuštěn. Navíc nebylo vyhodnoceno ani to, že žalobci po třech letech soudního řízení změnili svá skutková tvrzení (dokládali je fotografiemi, jejichž autentičnost nebyla ověřována) o podkladním materiálu. Soud prvního stupně taktéž nedůvodně při hodnocení případného nároku na slevu vycházel z cenových relací první poloviny roku 2007. Ustanovení § 154 o.s.ř. se nevztahuje na hmotně právní účinky projednávané věci. Okresní soud se taktéž nezabýval námitkami žalovaného ohledně charakteru a rozsahu prací a materiálu v souvislosti se zjišťováním výše slevy. Jde zejména o uplatňovanou plochu výměry obkladů. Neopodstatněně se taktéž uvažovalo se zakoupením nového topení, přestože původní lze po demontáži a montáži znovu použít. Proto mělo být z rozpočtu vyjmuto 80.036,- Kč. Taktéž v případě obložkových zárubní není třeba uvažovat s výměnou za nové – proto měla být vyjmuta další částka 40.740,- Kč. Rozpočtářka [REDAKCE] při své výpovědi ohledně výměny obkladů (z toho důvodu, že nelze zakoupit pouze část obkladů zcela totožných s původními) a ohledně topení vystupovala nekvalifikovaně a tudíž nepřesvědčivě. Okresní soud taktéž nehodnotil, že již žalobcům byla poskytnuta sleva ve výši 115.027,- Kč. Nedůvodně žalobcům přiznal i částku 25.000,- Kč „za ubytování, která je náhradou škody, jež ještě nevznikla“.

Žalobci žádali potvrzení napadeného rozsudku jako věcně správného. Zásadními příčinami vzniku vad je porušení všeobecně známých postupů při stavbách budov a to

zhutnění zásypu pod stavbou, svévolná záměna v projektové dokumentaci uvedeného materiálu do zásypu a konečně svévolné porušení projektové dokumentace v tom, že nebyla použita KARI síť. Zhutnění násypu je pak naprosto samozřejmým postupem každého, jehož předmětem činnosti je provádění staveb. Stavební dozor v žádném případě nebyl zmocněn ke změnám ujednání ve smlouvě o dílo. Dříve již bylo prokázáno, že v plochách místností byl použit polystyrenem řádný a navíc další znalec Ing. Řežáb ve své znalecké výpovědi výslovně uvedl, že pokud by žalovaný i pod nekvalitním polystyrenem zhotovil vše řádně, došlo by pouze ke zcela bezvýznamným lokálním mikrotrhlinám. Ohledně závěrů znalce, jakož i závěrů konzultantky, nejsou výhrady žalovaného vyjádřené v odvolání odůvodněné.

Odvolací soud po zjištění, že odvolání, které zákon nevylučuje, bylo podáno v zákonné patnáctidenní lhůtě účastníkem řízení (§ 201, 202 a § 204 odst. 1 o.s.ř.), a že se opírá o způsobilé odvolací důvody podle § 205 odst. 2 písm. e), f) o.s.ř., věc projednal § 212 o.s.ř. a dospěl k závěru o částečné důvodnosti odvolání.

Odvolací soud doplnil dokazování podle § 213 o.s.ř. a z krycího listu rozpočtu, jenž je součástí znaleckého posudku Ing. Miroslava Řežába ze dne 28.1.2007 (tento krycí list rozpočtu vypracovala rozpočtářka [REDAKCE], specialistka na ceny a rozpočty ve stavebnictví - ve smyslu § 10 odst. 2 vyhlášky č. 36/1967 Sb. byla určena konzultantkou uvedeného znalce pro posouzení zvláštních dílčích otázek), zjistil, že cena prací potřebných k odstranění předmětných vad představovala - v cenových relacích prvního pololetí roku 1999 - částku 669.241,83 Kč. Proto znalec určil hodnotu díla provedeného s vadami částkou 1.066.431,- Kč. Na základě námitek žalobců, že znalecký posudek nehodnotí, že bude třeba a) obklady a dlažby odstranit v celém rozsahu, neboť není možné obstarat starý výrobek stejné šarže, protože se již nevyrábí, b) přecenit obložky, c) ocenit demontáž a montáž dřezů, vypracovala [REDAKCE] doplňující krycí list rozpočtu, v němž uvedla další částku 134.785,86 Kč – tento krycí list rozpočtu je součástí rozpočtu, v němž jsou rozepsány konkrétní práce z hlediska jejich jednotkové ceny a množství (práce a dodávky HSV, PSV, podlahy z dlaždic, dokončovací práce – obklady keramické).

Takto tedy byla určena cena prací potřebných k odstranění předmětných vad (v cenových relacích prvního pololetí roku 1999) v částce 804.039,85 Kč (669.241,- + 134.785,86 Kč), resp. v částce 669.241,- Kč (pokud by nebylo uvažováno s „dodatečnými výdaji“, které rozpočtářka zohledňovala na základě námitek žalobců).

Mimo toto skutkové zjištění vychází odvolací soud ze skutkových zjištění soudu prvního stupně s výjimkami níže uvedenými.

Podle § 561 obchodního zákoníku zhotovitel neodpovídá za vady díla, jestliže tyto vady byly způsobeny použitím věcí předaných mu k zpracování objednatelem v případě, že zhotovitel ani při vynaložení odborné péče nevhodnost těchto věcí nemohl zjistit nebo na ni objednatele upozornil a objednatel na jejich použití trval. Zhotovitel rovněž neodpovídá za vady způsobené dodržáním nevhodných pokynů daných mu objednatelem, jestliže zhotovitel

na nevhodnost těchto pokynů upozornil a objednatel na jejich dodržení trval, nebo jestliže zhotovitel tuto nevhodnost nemohl zjistit.

V daném případě žalovaný postupoval v rozporu s projektovou dokumentací (viz znalecký posudek Ing. Miroslava Řežába), vypracované navíc pouze ve vztahu ke stavebnímu povolení, nikoliv k vlastní realizaci stavby (již tato skutečnost klade na zhotovitele zvýšené nároky z odborného hlediska - pokud si v tomto směru zhotovitel jako odborná firma „věří“, tím spíše je to on, který na sebe bere odpovědnost v souvislosti s porušením povinností podle § 561 odst. 1, § 551 odst. 1 obchodního zákoníku ve vztahu k objednatelům). Žádnou poučovací povinnost si žalovaný vůči žalobcům nesplnil. Tento nedostatek - z hlediska možnosti „zbavení se odpovědnosti za vady“ - nemůže být zhojen tím, že odchýlení se od projektové dokumentace schválil stavební dozor. Poučovací povinnost ve smyslu § 551, § 561 obchodního zákoníku měl žalovaný vůči žalobcům a pouze oni mohli projevit vůli odchýlit se (ať již na základě svého vlastního projevu či projevu vůle učiněného prostřednictvím svého právního zástupce) od projektové dokumentace. Stavební dozor nebyl bez dalšího jejich právním zástupcem (§ 31 a násl. občanského zákoníku).

Potvrzení obchodní společnosti ŠTROB, s.r.o., Senovážné náměstí 7, České Budějovice, ze dne 10.6.2003 (tato obchodní společnost instalovala v rodinném domku žalobců podlahové vytápění) je součástí znaleckého posudku Ing. Josefa Pfausera a bylo předloženo současně se žalobou (č.l. 31spisu). V tomto potvrzení je uvedeno, že byla použita izolační systémová deska Art therm – typ RD – PS 20 – SE 30 s krycí folií.

I kdyby však skutečně v souvislosti s instalací podlahového vytápění byl použit netvrzený polystyren, potom nelze přehlédnout, že znalec Ing. Radim Kamba dne 7.2.2005 prováděnou sondou zjistil, že použitý polystyren o celkové tloušťce 60mm byl stlačen o 4 až 6 mm (viz čl. 105, čl. 100 spisu). Jestliže by ke stlačení polystyrenu došlo o 2 až 3 mm již při jeho zalití mokrým betonem (a rozsah stlačení by tedy nutně musel „být nahrazen“ větším množstvím betonu již při pokládce), potom nelze zpochybnit závěr Ing. Miroslava Řežába, že pokud by žalovaný v souvislosti s násypy mezi základovými pásy nosných zdí domu postupoval řádně, potom by v důsledku použití nevhodného polystyrenu došlo pouze k lokálním mikrotrhlinám dlaždic, popř. k 1 až 2 mm prohybům. K prohybům o velikosti 15 mm, tak, jak se stalo v daném případě, by určitě nedošlo. Okresní soud tedy správně neprováděl další dokazování zaměřené na zjišťování (dalšími sondami), jaký materiál, v jakém rozsahu a kde byl v souvislosti s instalací podlahového vytápění použit.

Ve smyslu § 564, § 439 odst. 1 obchodního zákoníku nárok na slevu z ceny díla odpovídá rozdílu mezi hodnotou, kterou by měl předmět díla bez vad, a hodnotou, kterou měl předmět díla s vadami, přičemž pro určení hodnot je rozhodující doba, v níž se mělo uskutečnit řádné plnění.

Odvolací soud zdůrazňuje, že nárok na slevu má vyjadřovat peněžní ekvivalent úměrný té skutečnosti, že objednatel má k dispozici věc či dílo, které jsou způsobilé plnit své základní funkce, ovšem které si neplní v plném rozsahu své funkce další (např. funkci

estetickou). Z tohoto pohledu výše nároku na slevu nemůže vyjadřovat všechny výdaje nezbytné k tomu, aby byly vady odstraněny a aby tedy byly dílo či věc bez vad. Opačný výklad by znamenal, že by objednateli nebyla poskytována sleva, ale peněžní prostředky potřebné k tomu, aby došlo k odstranění vad, což je ovšem jiný nárok z titulu odpovědnosti za vady.

Za této situace se proto není třeba zabývat odstraňováním rozporů mezi účastníky v tom směru, jaké konkrétní práce, v jakém rozsahu, za použití jakého materiálu a v jakém množství je třeba „na opravu díla“ vynaložit. Odvolací soud vycházející z cenových relací první poloviny roku 1999 (jde o dobu, kdy se mělo uskutečnit řádné plnění - § 439 odst. 1 obchodního zákoníku), si z tohoto pohledu uvědomuje, že výše slevy by se měla pohybovat v rozmezí daném částkami 669.241,83 Kč a 804.039,85 Kč (viz zmíněné krycí listy rozpočtu a rozpočty). V situaci, že výše nároku na slevu má vyjadřovat „vyrovnání se objednavatele s tím, že dílo bude sloužit základním účelům a nikoliv v plném rozsahu účelům dalším, např. účelu estetickému“, potom odvolací soud určuje za použití ustanovení § 136 o.s.ř. výši slevy částkou 700.000,- Kč (v této souvislosti nelze totiž přehlédnout ani to, že tržní hodnota vadného díla bude nutně snižována „úvahami potencionálního kupce o výdajích, které by měl s případným odstraňováním vad“.). Zároveň připomíná, že výši této slevy nemohla ovlivnit ta skutečnost, že žalobcům již byla poskytnuta sleva 115.027,- Kč. Jestliže se totiž předmětné vady projeví až v roce 2002, potom sleva poskytnutá žalobcům dne 10.5.1999 se těchto vad týkat nemohla.

Žalobci mají vůči žalovanému nárok na zaplacení částky 12.127,50 Kč, kterou zaplatili znalci Ing. Josefu Pfauserovi. Znalecký posudek tohoto znalce jim vytvořil podmínky pro uvědomění si základu uplatněného nároku a sloužil jim (byť pouze orientačně, neboť uvedený znalecký posudek se zabýval výší nákladů spojených s odstraněním vad a výší nákladů na demontáž a montáž nábytku) i z hlediska vyhodnocení výše nároku na slevu. Zmíněná částka představuje účelně vynaložené náklady spojené s uplatněním pohledávky (§ 121 odst. 3 občanského zákoníku).

Vzhledem k výše uvedenému byl napadený rozsudek ve výroku v odstavci prvním, v části, v níž bylo žalovanému uloženo zaplatit žalobcům 712.127,50 Kč s příslušenstvím, potvrzen jako věcně správný podle § 219 o.s.ř. v tom upřesňujícím znění, že žalobci jsou oprávněni společně a nerozdílně (§ 513, § 145 odst. 4 občanského zákoníku). Ve zbývajících částech byl podle § 220 odst. 1 písm. b) o.s.ř. změněn tak, že se zamítá žaloba, aby bylo žalovanému uloženo zaplatit žalobcům dalších 248.790,50 Kč s 2% úrokem z prodlení od 7.10.2003 do zaplacení.

Žalobci byli v řízení úspěšnými přibližně ze 75%, neúspěšnými přibližně z 25%.

Náklady České republiky v souvislosti s tímto řízením činí 14.922,- Kč.

Podle § 148 odst. 1 o.s.ř. proto bylo uloženo žalobcům zaplatit ČR na náhradu nákladů řízení na účet Okresního soudu v Českých Budějovicích částku 3.730,- Kč a žalovanému byla uložena povinnost zaplatit částku 11.192,- Kč.

Náklady řízení žalobců do doby zahájení tohoto odvolacího řízení činily 220.141,- Kč (viz odůvodnění napadeného rozsudku – žalobci se neodvolávali, v zabývání se možností přiznání jim nákladů řízení ve větším rozsahu brání odvolacímu soudu zásada reformatio in peius).

Žalobcům v souvislosti s tímto odvolacím řízením vznikly náklady v částce 73.476,- Kč (§ 3 odst. 1, § 16 odst. 2, § 17 odst. 2 vyhlášky č. 484/2000 Sb.) a v částce 600,- Kč (2x režijní paušál po 300,- Kč podle § 13 odst. 3 vyhlášky č. 177/1996 Sb.). Částku 74.076,- Kč je třeba zvýšit o 19%, tedy o částku 14.074,- Kč, vzhledem k tomu, že právní zástupce žalobců je plátcem DPH.

Celkové náklady řízení žalobců činí 308.291,- Kč .

Podle § 142 odst. 2 o.s.ř. mají žalobci právo na náhradu nákladů řízení z 50%.

Je sice pravda, že v daném případě rozhodoval odvolací soud i za použití ustanovení § 136 o.s.ř., ovšem žalobci požadovaná částka nevycházela z uvědomění si charakteru nároku na slevu (viz výše). Žalobci v tomto směru pouze převzali závěry vyplývající ze znaleckého posudku Ing. Pfausera, týkající se nákladů na odstranění vad a dalších výdajů s tím spojených, aniž je podrobily důslednějšímu právnímu hodnocení. Proto podle odvolacího soudu nemohou mít právo na náhradu nákladů řízení v plném rozsahu ve smyslu § 142 odst. 3 o.s.ř.

Vzhledem k výše uvedenému bylo žalovanému uloženo zaplatit žalobcům na náhradě nákladů řízení 154.145,50 Kč. Tuto částku je žalovaný povinen zaplatit na účet právního zástupce žalobců ve lhůtě 3 dnů od právní moci rozsudku (§ 149 odst. 1, § 160, § 151 odst. 4 o.s.ř.).

P o u ě n í : Proti potvrzující části tohoto rozsudku je dovolání přípustné pouze za předpokladu, že dovolací soud dospěje k závěru, že tento rozsudek má ve věci samé po právní stránce zásadní význam. Proti měnící části tohoto rozsudku je dovolání přípustné. Dovolání lze podat do 2 měsíců od doručení rozsudku odvolacího soudu k Nejvyššímu soudu ČR v Brně u soudu, který rozhodoval v prvním stupni.

Krajský soud v Českých Budějovicích
dne 26.listopadu 2007

JUDr. Helena P a p o u š k o v á , v.r.
předsedkyně senátu

Za správnost vyhotovení :
Boušková Zdenka